

УДК 621.326

Черниш О. – ст. гр. БМ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗВІДКИ ЯК ОДНОГО ІЗ ФАКТОРІВ ЕФЕКТИВНОГО ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник : к.е.н., доцент Сороківська О.А.

Chernysh O.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

THE ESSENCE OF ECONOMIC EXPLORING AS ONE OF THE FACTORS OF EFFECTIVE MANAGEMENT OF BUSINESS ENTERPRISES

Supervisor: Sorokivska O. Ph.D, Assoc. Prof.

Ключові слова: економічна безпека, економічна розвідка, управлінське рішення.

Keywords: economic security, economic intelligence, management solution.

Сучасна економічна безпека будь-якого підприємства включає комплекс заходів, спрямований на постійний стійкий розвиток, який передбачає механізм протидії загрозам злочинних структур. Одним із основних чинників, що впливають на ефективне провадження господарської діяльності, є економічна розвідка та шпигунство. Цей процес має на меті заволодіння неправдивим шляхом інтелектуальною власністю, що є у власності підприємства-конкурента, проте за умови використання законних прийомів і методів. У спектр інтересів економічної розвідки входить уся інформація, що має важливе значення, і тим самим гарантує переваги конкуренту. Це діяльність у сфері наявних у розпорядженні ресурсів, процесу виробництва економічних благ, розподілу і обігу, споживання, моделювання виробництва і економічних явищ, дослідницьких процесів.

Варто зазначити, що економічна розвідка ґрунтується на низці принципів, до яких доцільно віднести: підпорядкованість завдань і цілей ключовим економічним інтересам; незалежність вибору об'єктів від політичних, воєнних та інших відносин між державами; постійність у веденні; системність інформації; конфіденційність; дестабілізація та деструктивний вплив на об'єкти економіки та їх структуру; стимулювання діяльності, яку спрямовано на одержання розвідувальної інформації компаніями та фірмами. Також економічна розвідка включає в себе комерційну розвідку у сфері менеджменту, маркетингу та фінансів та промислову розвідку у сфері ресурсного і науково-технологічного забезпечення.

Основними складовими економічної розвідки є макроекономічна та мікроекономічна розвідки, а також економічна контррозвідка. Під макроекономічною розвідкою розуміють збір інформації про тенденції економічного розвитку іноземних держав; відомості про енергетичні і сировинні ресурси; наявність розроблених за кордоном технологій; поточний стан галузевих і регіональних ринків; ефективність функціонування фінансових систем тощо. Першочерговою особливістю даної розвідки є її несподіваний факт, оскільки збір інформації здійснюється легально. Стосовно мікроекономічної розвідки, то її **проводять** державні служби в інтересах промислових корпорацій у боротьбі з іноземними конкурентами. У цій сфері глобального бізнесу задіяні працівники з досвідом роботи в галузі бізнесу та фінансів. Для них створюють

так звані глибокі прикриття в транснаціональних корпораціях, фірмах і компаніях, їх представництвах за кордоном. Економічна контррозвідка **спрямована на** забезпечення припинення намагань іноземних фірм і спецслужб у сфері добування торгово-економічних і технологічних таємниць, які мають значну цінність.

Також варто зазначити, що існує ряд методів економічної розвідки – це компрометація фірм (приватними розвідувальними структурами готується компрометуюче досьє на промислові групи чи окремі фірми з метою його подальшого продажу конкурентам); проникнення та дезінформація (намаганням закріпитись у державних чи приватних структурах з наміром одержати надійне прикриття для своєї незаконної діяльності; використовуючи метод участі акціонерів зацікавленої країни у загальній частці капіталу, спрямованого на фінансування стратегічного проекту забезпечується проникнення у стратегічні галузі промисловості); торпедування крупних контрактів (метод, який використовують корпорації за участі уряду для укладення контрактів з іншою країною або перехоплення потрібного контракту, опираючись на слабкі безвихідні сторони, до прикладу, вимога негайно погасити заборгованість тощо); доктрина «наведення мостів» (метод передбачає надання гуманітарної та іншої допомоги з метою широкомасштабного проникнення в країну; при цьому основний наголос робиться на підключенні до програм допомоги науковим інститутам, які займаються опитуванням суспільної думки, економічними та соціальними дослідженнями; він передбачає: відвідування підприємств з метою обміну досвідом та придбання продукції, під час яких встановлюються неформальні контакти із керівниками даних підприємств; спеціальну зміну порядку денного ділових переговорів з постановкою питань, що виходять за рамки раніше узгодженої програми; включення до складу делегації нових осіб, про яких раніше не зазначалося та інше).

Відомо, що існує ряд підрозділів на підприємстві, що забезпечують прийняття управлінських рішень на основі даних інформаційного центру. До прикладу, це може бути служба економічної розвідки підприємства. І, у свою чергу, до цілей цієї структурно-функціональної одиниці відносять своєчасне забезпечення керівництва надійною та повною інформацією про зовнішнє середовище підприємства; виявлення факторів ризику для підприємства; організація максимально ефективної інформаційної роботи; відпрацювання короткострокових та довгострокових прогнозів впливу зовнішнього середовища на господарську діяльність; розробка рекомендацій щодо локалізації та нейтралізації наявних ризиків; посилення сприятливого та зниження несприятливого впливу зовнішнього середовища на підприємство; пошук нових ідей, технологічних розробок, методів роботи, які можуть бути впроваджені, з подальшою можливістю досягнення переваг в конкуренції.

Отже, економічна розвідка як сфера таємної діяльності зі збору, аналізу, зберігання та використання особливо цінної конфіденційної інформації, охоплює всі сфери ринкової економіки. Із поширенням інформаційних технологій та засобів їх застосування її вплив зростає і вдосконалюється, тому існує необхідність побудови системи захисту інформації. Адже для ефективної конкурентної боротьби існує необхідність організації економічної розвідки, яка, у свою чергу, орієнтована на використання особами, що приймають управлінські рішення, покликана забезпечувати їх такою інформацією, яка допомагала б вибрати найбільш оптимальний варіант вирішення проблеми. Система економічної розвідки підприємства, на нашу думку, повинна ґрунтуватися на цілеспрямованому збиранні, накопиченні та опрацюванні загальнодоступної інформації з різних відкритих джерел, має працювати легітимно, без звернення до незаконних і неетичних методів збору інформації. Доцільно зазначити, що реалізуючи систему економічної розвідки на підприємстві слід враховувати масштаби і кількість засобів, які залучають на її створення і експлуатацію, здійснювати порівняння їх обсягів із можливостями підприємства і окресленими завданнями, що ставляться перед ним.